

ArkDes

Statens centrum för arkitektur och design Dnr AM2015/220

Till
Kulturdepartementet
103 33 Stockholm

Diarienummer Ku2015/02515/KL

Datum 2016-03-14

Remissvar: Betänkande av Museiutredningen - Ny museipolitik (SOU 2015:89)

Yttrande över Ny museipolitik, betänkande av Museiutredningen 2014/15
(dnr Ku2015/02515/KL)

Sammanfattning

ArkDes instämmer i utredarens analys om behovet av en ny inriktning av museipolitiken.

ArkDes stöder också syftet med och analys av skälen för en museilag.

ArkDes säger nej till definitionen av museum och menar att den bör innefatta samlingar.

ArkDes menar att gallring måste göras med stor försiktighet.

ArkDes menar att organisationsförändringar ska med för att kärnverksamheten ska gynnas och kvaliteten i den stärkas.

ArkDes säger nej till att inrätta en museimyndighet och menar att uppdrag kan ligga kvar och placeras hos befintliga myndigheter inom nuvarande struktur.

ArkDes menar att förslaget om kollegial granskning behöver utredas vidare.

ArkDes menar att Digisams uppgift bör fortsätta och kan kvarstå hos Riksarkivet.

ArkDes säger ja till att se över styrdokument. Vi uppmärksammar särskilt behovet att definiera specialbibliotekens uppdrag.

ArkDes förordar att gränsen för anslagssparande höjs till fem procent.

ArkDes ser positivt på att museisektorn uppmärksammas på detta grundliga sätt. Det är rätt tidpunkt att markera vikten av ett regelsystem som gör att museerna står fria från politisk detaljstyrning samtidigt som vissa grundläggande uppgifter regleras tydligt och mer principiellt än vad som är fallet idag. Behovet av armlängds avstånd mellan museerna och politiken bör vara utgångspunkt för en ny reglering. Museernas självständighet är viktig, likt andra minnesinstitutioner, som arkiv och bibliotek, för

allmänhetens förtroende för institutionerna. Vi menar att museerna ska ha mandatet att utveckla verksamheterna i självständighet med instruktioner och regleringsbrev som grund, förtroendet för organisationen är central. Allt för mycket uppföljning och kvalitetsnormering leder till en icke önskvärd detaljstyrning.

Inledningsvis vill ArkDes också att frågorna om digitalisering, ägnas ett större utrymme i det fortsatta arbetet med en ny museipolitik. Detta är en avgörande förutsättning för att än bättre tillgängliggöra, levandegöra och sprida kunskap långt utanför museernas fysiska rum. Att vara nödvändig i samtiden handlar om att med självständighet och självförtroende på rätt sätt och med en välavvägd användning av digital teknik som erbjuds, lyfta det historiska och kulturarvet för att nutidens människor ska förstå sin, dåtid, samtid och framtid.

Slå fast museernas ställning i en lag

ArkDes instämmer i skälen för en ny museilag.

ArkDes säger däremot nej till definitionen av museum, som riskerar att urvattna museibegreppet. Uppdraget är det centrala, utan samlingar är man ett undantag och här bör det generella gälla. Vi menar att oavsett museilagen eller inte måste en definition bygga på den vedertagna definitionen av museum, t ex ICOMS, där samlingar ingår. En svensk definition behöver vara jämförbar och samstämd med vad som är vedertaget för museer i resten av världen.

De allmänna museernas ändamål

Arkdes instämmer i förslaget.

Respektera museernas fria ställning

Arkdes instämmer i förslaget.

Tillgänglig och kvalitativ publik verksamhet

Arkdes instämmer i förslaget.

Kunskapsuppbyggnad av hög kvalitet

Arkdes instämmer i förslaget.

En aktiv samlingsförvaltning

ArkDes instämmer endast delvis i förslaget. Vi menar att utredaren beskriver behovet av gallring utan att belysa vilken roll samlingar spelar. Gallring i samtiden måste göras välavvägt då nutidens syn inte är relevant för gallring retroaktivt. ArkDes menar att gallring snarare börjar med kriterier för insamling som berör vad vi samlar in idag. Äldre samlingar bör hanteras med varsamhet när det kommer till urval och sammansättning.

Statliga museer ska nå hela landet

ArkDes instämmer i förslaget.

Alla museer ska samverka

ArkDes instämmer i förslaget.

Förändringar av organisationsstrukturen

ArkDes menar att organisatoriska förändringar ska stärka innehållslig mångfald. Organisatoriska förändringar och samarbete ska ske med ett krav på att frigjorda resurser stärker just mångfalden och ökar kunskapen. Att förespråka och skapa incitament för samarbete, som förslaget om nytt statsbidrag, är en möjlig väg att gå. Regleringsbrev är en annan möjlighet för att sätta igång samarbeten och samverkan. ArkDes uppfattning är att förslag om organisationsförändringar gynnas av att utvecklas inifrån.

Inrätta en ny myndighet för museifrågor

ArkDes svarar nej till förslaget om ny myndighet. Vi menar att uppdragen att fördela bidrag och handa den officiella museistatistiken kan ligga kvar hos berörda myndigheter. När det gäller nya uppdrag menar ArkDes att nytt bidrag för regionalt samarbete med fördel kan läggas till Statens kulturråd inom ramen för kultursamverkansmodellen. Uppföljningar och omvärldsbevakning kan fortsättningsvis utvecklas hos Myndigheten för kulturanalys eller igenom organiserad samverkan institutionerna emellan. Sådant samarbete är många gånger ett effektivt sätt att öka kunskapen och kollegial dialog

Kvalitetssäkring genom kollegial granskning

ArkDes svarar nej till förslaget i dess nuvarande omfattning och menar att det behöver utvecklas vidare. Ett alltför omfattande system för kvalitetsgranskning, inte minst för små myndigheter, riskerar att minska utrymmet för nydanande satsningar i sektorn. Den professionella bedömningen är normerande och bör kompletteras med kvantitativa och kvalitativa publikundersökningar. Inte minst är mediernas kritik och recensionsverksamhet av stor betydelse för utveckling och kvalitetsgranskning. Det är den samlade kvalitetsgranskningen från olika håll som kan ge en samlad bild för vidareutveckling av verksamheterna.

Fördela statsbidrag inom museisektorn

ArkDes svarar nej till förslaget. Vi anser att bidragsgivningen bör ligga kvar hos nuvarande myndigheter och föreslår att Statens kulturråd får i uppdrag att fördela nytt statsbidrag på 28 miljoner.

Pröva frågor om utställningsgarantier

ArkDes avstyrker förslaget och menar att uppdraget bör ligga kvar hos Statens Kulturråd.

Bistå museerna i frågor om digitalisering

ArkDes menar att Digisams viktiga uppgift bör finnas kvar med ett brett ABM-perspektiv och med stort tekniskt kunnande om tillgängliggörande. ArkDes menar att placeringen vid Riksarkivet kan kvarstå.

Statistik och omvärldsbevakning

ArkDes avstyrker förslaget. och förordar istället att uppdragen placeras hos Myndigheten för kulturanalys.

Se över instruktioner och styrdokument

Arkdes instämmer i bedömningen och menar att det viktiga är att ge förutsättningar för mångfald.

ArkDes vill särskilt uppmärksamma specialbiblioteken vid museerna och behovet att definiera deras uppdrag i instruktioner och styrdokument. Få om ens något statligt museum har bibliotek eller extern informationsförsörjning som ett uppdrag.

Specialbibliotekens samlingar är ofta uppbyggda under lång tid och ger studenter, forskare och allmänhet möjlighet till ämnesfördjupning kopplad till samlingar och verksamhet. Specialbiblioteken är en pusselbit i bibliotekssverige och kompletterar studier och forskning vid universitet- och högskolor och det livslånga lärandet på folkbiblioteken. Förutsatt att de hålls öppna och deltar i fjärrlåneverksamhet.

Anslag och avgiftsinkomster

ArkDes tillstyrker förslaget och föreslår att gränsen för anslagssparande höjs till fem procent. . Tre procent har alltid varit tilltaget i underkant. Vi menar att en högre nivå skulle öka myndighetens förmåga att planera långsiktigt och inte endast ett år i taget.

I detta ärende har Kerstin Brunenberg beslutat.
Lena Biörnstad Wranne har varit föredragande.

Kerstin Brunenberg
Tf. Överintendent

Lena Biörnstad Wranne
Bibliotekarie